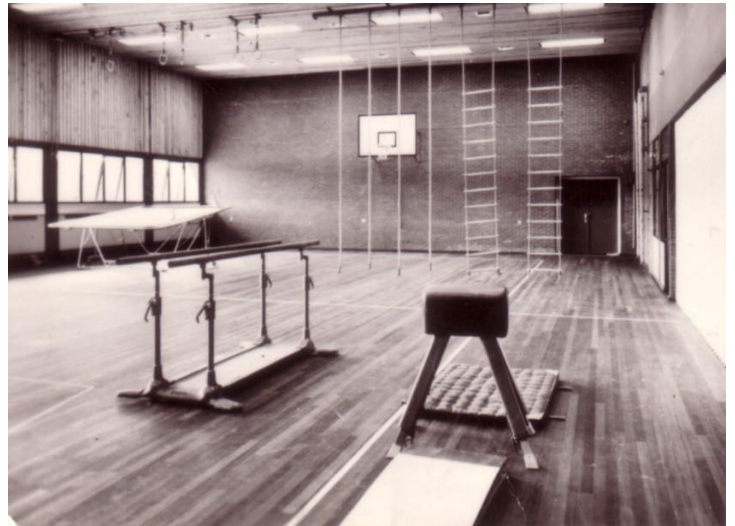

Gymzaal van de toekomst

**Haagse Hogeschool
Academie voor Sportstudies
Afstudeerprofiel: HALO
Afstudeeropdracht
Auteur: Tess Ouwerkerk en Néné van Essen
Begeleider: Peter van Gastel
April 2013**

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	3
2. Inleiding	4
3. Methode	6
3.1 Voorbereidend onderzoek: Interviews	6
3.2 Enquêtes	7
4. Resultaten	8
4.1 Achtergrondinformatie	8
4.2 Huidige gymzaal	9
4.3 Ideale gymzaal	12
5. Discussie	18
6. Conclusie	20
7. Literatuurlijst	21
8. Bijlage I: Enquête	22
9. Bijlage II: Verslag interviews experts	27

1. Samenvatting

Het doel van het onderzoek was om inzicht te krijgen in welke wijzigingen nodig zijn in inrichting, voorzieningen en materiaal om de huidige gymzaal geschikt te maken om de huidige/toekomstige beweeg en sport cultuur in de schoolsituatie in te passen.

Naast de literatuurstudie is er een vooronderzoek gehouden door middel van interviews met 3 experts. Vanuit de uitkomsten van de interviews is een enquête samengesteld, die is afgenomen onder 64 stagebegeleiders.

Ondanks dat de geënquêteerden niet duidelijk aan hebben kunnen aangeven wat de huidige/toekomstige beweeg- en sportcultuur van Nederland is, zijn er veranderingen nodig in inrichting, voorzieningen en materiaal om de huidige gymzaal geschikt te maken om de huidige/toekomstige beweeg en sportcultuur in de schoolsituatie toe te passen.

Ten eerste moet er beter voldaan worden aan het huidige normen die de KVLO heeft opgesteld.

Ten tweede zijn er, door de geënquêteerden, een aantal veranderingen als wenselijk aangegeven die in de huidige gymzaal moeten veranderen om er een ideale gymzaal van te maken. Zo bevat de ideale gymzaal dynamisch materiaal en is het materiaal multifunctioneel inzetbaar.

Ook het vloeroppervlak van de ideale gymzaal is groter dan de huidige minimale norm van 252 m² en zien de geënquêteerden graag een verbeterde akoestiek.

Om dit alles mogelijk te maken geven de geënquêteerden aan meer geld nodig te hebben.

Daarnaast wordt er met dit onderzoek docenten L.O. aangeraden betrokken te zijn bij een verbouwing van de gymzaal van hun school.

Op basis van dit onderzoek kan de projectgroep 'Gymzaal van de Toekomst' van de Haagse Hogeschool, een stappenplan ontwikkelen met als uitgangspunt de resultaten van dit onderzoek. Docenten/gemeente/scholen e.d. zouden dan door middel van het stappenplan er achter kunnen komen waar zij rekening mee moeten houden bij het (ver)bouwen van de gymzaal van hun school.

2. Inleiding

Volgens Bax en Mulder (2011) is lifelong activity, een grote verscheidenheid in cardio- en krachtactiviteiten, het motto van de toekomst. Hoewel er de afgelopen jaren veel nieuwe opkomende sporten en trends ontstaan zoals Just Bounce, Kettlebell en Cross fit (Telegraaf Vrouw, 2013), Biketrail, Sportveer, Skike, Kronum, Lacrosse, Bossaball, Walk on Water, Ice Cross, Foot Golf, Whiken, Speedminton en Freerunning (Sport Knowhow XL, 2011) gaf het artikel 'Human movement and sports in 2028' uitgebracht door het Stichting Leerplanontwikkeling (in het vervolg te lezen als SLO) aan dat de leerlijnen en bewegingsuitdagingen niet veel zijn veranderd. Niet alles wat er in de bewegingscultuur aan sport- en bewegingssituaties plaatsvindt kan, volgens hen, in het programma en rond de school aan bod komen (Brouwer, et al., 2011).

De SLO ziet dan ook ten opzichte van nu vooral een verandering in de sportaccommodatie (Brouwer, et al., 2011) om te kunnen meekomen met de huidige/toekomstige beweeg- en sportcultuur. Ze zien de sportaccommodatie van nu zich ontwikkelen naar een lokale multifunctionele sportinfrastructuur.

Ook op de site van Nijha (Nijha sterk in bewegen) zijn de sleutelwoorden van een vernieuwende gymlocatie: multifunctioneel, hanteerbaar en duurzaam te lezen. Een mooi voorbeeld van een lokale multifunctionele sportinfrastructuur is de Scheg Playground in Utrecht. Volgens Henny Nieberg, projectleider 'De Scheg Playground' Gemeente Utrecht, is dit "de eerste vernieuwende buitengymzaal in Nederland. Met recht een unieke locatie te noemen door het gekleurde sportveld dat geschikt is voor hockey, basketbal, voetbal, handbal, volleybal en badminton". Daarnaast is een apart gedeelte ingericht met buiten fitnessstoestellen. Ook bevat de buitengymzaal een verzonken atletiekbaan, waardoor deze in de winter omgetoverd kan worden in een ijsbaan.

Volgens Nijha, producent en leverancier van o.a. sporttoestellen, zouden er bij de ideale accommodatie onbeperkte mogelijkheden zijn door digitalisering: zoals vloerprojectie, schermen in wanden en elektrisch bedienbare toestellen. Zij streven naar producten, die ergonomisch verantwoord, compact, hanteerbaar, duurzaam en multifunctioneel zijn. (Nijha, Nijha Sterk in Bewegen)

Ook Dhr. Hans Tromp vraagt zich vanuit het project 'Gymzaal van de Toekomst' bij de Haagse Hogeschool af of de huidige accommodatie nog wel aansluit bij de huidige/toekomstige beweeg- en sportcultuur van Nederland of dat er aanpassingen gemaakt moeten worden binnen de gymzaal. De experts Len van Rijn, Hans van Ekdom en Joris Hoeboer, die voor het onderzoek geïnterviewd zijn hebben aangegeven dat de huidige gymzaal niet meer past bij de huidige/toekomstige beweeg- en sportcultuur. Zij vinden dat de huidige gymzaal te statisch en niet multifunctioneel is ingericht, het vloeroppervlak te klein is en er te weinig materiaal is om goed te kunnen differentiëren.

Op de site van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) te lezen dat de gymzalen op het Primair Onderwijs (PO) aan normen moeten voldoen. Zo moet een gymzaal een vloeroppervlak van minimaal 252 m² netto moeten hebben en de hoogte minimaal 5 meter moet zijn. Daarbij moet het gymnastiekgebouw ten minste 2 kleedruimten en een was-/douchegelegenheid bevatten.

Daarbij hebben zowel de KVLO als Nijha voor het PO hun basisinventarislijsten afgesteld op het basisdocument Bewegingsonderwijs (K.V.L.O., KVLOhuisvesting.nl, 2012). Voor het Voorgezet Onderwijs zijn ook inventarislijsten voor binnen en buitenaccommodatie beschikbaar (K.V.L.O.,

2012). Er zijn echter geen wettelijke verplichtingen met betrekking tot welk materiaal er in de zaal of buiten aanwezig moet zijn. (Zandstra, Burgerhout, Koudijs, Snijders Blok, & Rijn, 2012)

Zo zijn er dus meerdere bronnen, die hebben aangegeven dat de inrichting, voorzieningen en materialen van de huidige gymzaal moeten veranderen. Echter is nog niet in kaart gebracht wat de wensen en normen van de gebruikers van de gymzalen hierover zijn.

Daarom is in dit onderzoek aan de hand van de bovenstaande literatuur en interviews met de experts de volgende vraag onderzocht: Hoe wordt de ideale accommodatie, om de huidige/toekomstige beweeg en sportcultuur in aan te bieden, gezien door de docenten L.O. ?

Om antwoord te krijgen op deze hoofdvraag zijn de volgende subvragen onderzocht:
Wat zijn de normen met betrekking tot de inrichting, voorzieningen en materiaal in de gymzaal en klopt dit met de praktijksituatie? Hoe ziet de ideale accommodatie eruit? Hoe ziet de huidige/toekomstige beweeg en sport cultuur eruit? En voldoet de huidige accommodatie nog aan de huidige beweeg en sportcultuur of moeten er veranderingen plaatsvinden? Zo ja, welke veranderingen moeten er plaatsvinden?

Kijkend naar de bovenstaande onderzoeksvraag zijn de volgende verwachtingen geformuleerd: Er wordt door de docenten L.O. een belemmering gezien in de huidige accommodatie en het materiaal om de huidige/toekomstige beweeg en sportcultuur aan te bieden. De vaste inrichting en de materialen in de gymzalen zou wat hen betreft multifunctioneel, compact, duurzaam, ergonomisch verantwoord en hanteerbaar in gebruik moeten zijn.

Door dit onderzoek is de huidige/toekomstige beweeg- en sportcultuur in kaart gebracht en is dit vergeleken met de huidige accommodatie en met de ideale accommodatie. Tevens zal dit onderzoek gebruikt worden als vooronderzoek voor het project 'Gymzaal van de Toekomst' van Hans Tromp. Op basis daarvan wil men een stappenplan ontwikkelen dat scholen/gemeenten/en LO docenten kunnen gebruiken om na te gaan of hun huidige accommodatie nog wel voldoet aan de eisen van de huidige/toekomstige sport en beweegcultuur en of en hoe hun accommodatie verbouwd of vernieuwd moet worden om weer aan die behoeften te voldoen.

Kortom, hoe ziet de ideale gymzaal er uit om de huidige/toekomstige beweeg en sportcultuur aan te bieden?

3. Methode

3.1 Voorbereidend onderzoek: Interviews

Als voorbereiding en achtergrond informatie voor de enquêtevragen zijn interviews gehouden met de experts Len van Rijn, Hans van Ekdom en Joris Hoeboer. Len van Rijn is hogeschooldocent op de HALO voor de vakken Praktische Bewegingsdidactiek en Accommodatie en Leermiddelen tevens werkt meneer van Rijn voor de KVLO; afdeling huisvesting. Meneer van Rijn heeft de basisinventarislijsten opgesteld voor de PO/VO gymzaal. Hans van Ekdom is hogeschooldocent op de HALO voor de vakken Visie, Spel en Deelname Motieven. Joris Hoeboer is hogeschooldocent op de HALO voor de vakken Turnen en Theoretische Bewegingsdidactiek 'Motorisch Leren'. Tevens heeft meneer Hoeboer zijn Master Innovatie Management behaald.

Meting

Er is gekozen voor een gestandaardiseerd interview, waarbij de enkele vragen van te voren al vast lagen. Hierdoor konden er bepaalde antwoorden verwacht worden.

Het interview is begonnen met een aantal feitvragen om de verwachte antwoorden te controleren. Vervolgens zijn er meningvragen gesteld: wat een uniek antwoord oplevert. Waar mogelijk zijn er inhaakvragen (inspringen op een antwoord) en echovragen (herhalingvraag, die om bevestiging of verduidelijking vraagt) gesteld.

Huidige Accommodatie

De drie experts hebben de verwachtingen dat de docenten Lichamelijke Opvoeding niet goed bekend zijn met de wettelijke eisen van de gymzaal. De experts vermoeden dat vele Lichamenlijk Opvoeding docenten pas bekend worden met eisen met betrekking tot hun gymzaal wanneer er sprake is van nieuwbouw of verbouwing.

Ideale Accommodatie

Verder kwam in de interviews bij allen dezelfde wensen naar voren. Zo moet, voor de ideale gymzaal, het vloeroppervlak groter zijn dan de standaard 252m² en de school dient dichtbij school te liggen dan wel aan school liggen. Daarbij moeten de materialen en de 'vaste' inrichting aangepast kunnen worden en multifunctioneel inzetbaar zijn. Ook moet deze makkelijk hanteerbaar en differentieerbaar zijn. Ook zien de experts verschillende mogelijkheden op het ICT gebied: film, video, smartboard en belijning.

Daarnaast wordt een verhoging van 25% van de basisbegroting vanuit de gemeente verlangd en moet er extra gelet worden op inrichting- en voorzieningsnormen: het daglicht, de ventilatie en luchtbeheersing en de akoestische beheersing.

Beweeg en sportcultuur

"Als je gevarieerd bent opgeleid kom je uiteindelijk veel verder binnen je sport, blijf je het langst sporten en ben je minder blessure gevoelig" zegt dhr. Hoeboer. De experts zien de beweeg en sportcultuur het liefst zo veelzijdig mogelijk. Docenten Lichamenlijk Opvoeding moeten de leerlingen zo opvoeden dat instappen in een nieuwe sport zo laagdrempelig mogelijk is. De trends van tegenwoordig zijn volgens de experts 'oude sporten in een nieuw jasje'. De trends van tegenwoordig zijn: longboarden, straatsporten (voetbal, hockey) en freerunnen. Volgens de experts kunnen de leerlingen met elke trend tot op zekere hoogte meekomen als zij veelzijdig lichamenlijk worden opgevoed.

Belemmeringen

De huidige gymzaal belemmert het lesgeven in de huidige en toekomstige beweeg en sportcultuur. De huidige gymzaal is volgens de experts te statisch ingericht, niet multifunctioneel, het vloeroppervlak is te klein en er is te weinig materiaal om goed te kunnen differentiëren.

3.2 Enquêtes

Onderzoeksgroep

Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag: ‘Welke wijzigingen zijn nodig in inrichting, voorzieningen en materiaal om de huidige gymzaal geschikt te maken om de huidige/toekomstige beweeg en sport cultuur in de schoolsituatie in te passen?’ is er aan de hand van de drie interviews met de experts een enquête opgesteld. Deze enquête is op 3 april 2013 afgenomen op de stagebegeleidersdag op de Haagse Hogeschool vestiging Laan van Poot. Alle respondenten zijn stagebegeleiders voor studenten aan de opleiding Lichamelijke Opvoeding.

Tijdens de lunchpauze (11:45 uur tot 12:30 uur) werden alle stagebegeleiders gevraagd om te participeren in het onderzoek. Uiteindelijk hebben 64 personen daadwerkelijk de enquête schriftelijk of digitaal, via www.thesistools.nl, ingevuld. Alle schriftelijk ingevulde vragenlijsten zijn achteraf digitaal ingevoerd door de onderzoekers.

Zoals hierboven beschreven, zijn er in totaal 64 stagebegeleiders geënuquêteerd. Het ging hier om 43 mannen en 21 vrouwen. Daarvan vielen er 16 in de leeftijdscategorie 20 t/m 29, 23 in 30 t/m 39, 9 in 40 t/m 49, 14 in 50 t/m 59 en 2 in 60 t/m 69. Daarbij geven en gaven de stagebegeleiders les op verschillende onderwijsniveaus. Op het primair onderwijs geven of gaven 33 stagebegeleiders les, voortgezet onderwijs VMBO 29, voortgezet onderwijs HAVO 27, voortgezet onderwijs gymnasium/VWO 27, middelbaar beroeps onderwijs 1, hoger beroeps onderwijs 1, wetenschappelijk onderwijs 1, speciaal basis onderwijs 7 en voortgezet speciaal onderwijs 7.

Metingen

Voor dit onderzoek is gekozen voor zowel een schriftelijke als een digitale versie. Er is hiervoor gekozen, omdat er binnen 3 kwartier tijd zoveel mogelijk stagebegeleiders geënuquêteerd moesten worden. Alle schriftelijke enquêtes zijn vervolgens ingevuld op www.thesistools.nl. Er is gekozen voor deze online enquête tool, omdat resultaten in Excel, Graphics en Text te downloaden zijn. De metingen zijn omgezet in variabelen in SPSS en de gegevens zijn ingevoerd in het gegevensbestand via het SPSS-venster Data Editor. Door middel van SPSS zijn er kruistabellen gemaakt die, bijvoorbeeld, de antwoorden op vraag 1 kunnen vergelijken met de antwoorden op vraag 2. Vervolgens zijn er tabellen en diagrammen gemaakt, deze en resultaten, die afwijken van het verwachtingspatroon worden beschreven in het hoofdstuk Resultaten.

4. Resultaten

Vanuit de enquêtes, afgenomen onder 64 stagebegeleiders, zijn meerdere uitslagen naar voren gekomen. Hieronder de resultaten verwerkt in onder andere staafdiagrammen en kruistabellen. N staat hierbij voor het aantal geënquêteerden dat de vraag heeft gezien en # voor het aantal ontvangen antwoorden.

4.1 Achtergrondinformatie

Wat is uw geslacht?

Man		43 (67.19 %)
Vrouw		21 (32.81 %)
n = 64		
# 64		

Wat is uw leeftijd?

20 t/m 29		16 (25 %)
30 t/m 39		23 (35.94 %)
40 t/m 49		9 (14.06 %)
50 t/m 59		14 (21.88 %)
60 t/m 69		2 (3.13 %)
n = 64		
# 64		

Op welk onderwijsniveau geeft u les of heeft u les gegeven?

Primair Onderwijs: PO		33 (51.56 %)
Voortgezet Onderwijs; VMBO		29 (45.31 %)
Voortgezet Onderwijs: HAVO		27 (42.19 %)
Voortgezet Onderwijs: VWO/Gymnasium		27 (42.19 %)
Middelbaar Beroeps Onderwijs: MBO		1 (1.56 %)
Hoger Beroeps Onderwijs: HBO		1 (1.56 %)
Wetenschappelijk Onderwijs: WO		1 (1.56 %)
Speciaal Basis Onderwijs (SBO)		7 (10.94 %)
Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)		3 (4.69 %)
n = 64		
# 129		

Opvallende aspecten achtergrondinformatie

Zoals hierboven te zien is, is zowel het geslacht, leeftijd als het type onderwijsniveau verspreid over de verschillende groepen. Het aantal ontvangen antwoorden op de vraag 'Op welk onderwijsniveau geeft u les of heeft u les gegeven' is 129 onder 64 geënquêteerden. Dit betekent dat de geënquêteerden gemiddeld op 2 onderwijsniveaus lesgeven of hebben lesgegeven.

4.2 Huidige gymzaal

Bent u of was u betrokken bij de verbouwing van de gymzaal van uw school?

Ja 17 (26.56 %)

Nee 47 (73.44 %)

n = 64

64

Heeft u daarbij invloed (gehad) op de vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur?

Ja 17 (26.56 %)

Nee 47 (73.44 %)

n = 64

64

Opvallende aspecten huidige gymzaal en invloed

Vanuit de resultaten van deze twee enquête vragen is een kruistabel gemaakt (zie tabel 1).

Een opvallend aspect is dat als een stagebegeleider betrokken is of is geweest bij de verbouwing van de gymzaal van hun school deze in 14 van de 17 gevallen (is 82%) ook invloed heeft (gehad) op de vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur.

		Heeft u daarbij invloed (gehad) op vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur?		Total
		Ja	Nee	
Bent u of was u betrokken bij de verbouwing van de gymzaal van uw school?	Ja	14	3	17
	Nee	4	43	47
Total		18	46	64

Tabel 1: 'Bent of was u betrokken bij de verbouwing van de gymzaal van uw school?' in vergelijking met 'Heeft u daarbij invloed (gehad) op vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur'.

Voldoet uw gymzaal aan onderstaande beschreven normen m.b.t. inrichting?

Ligging zaal: (S)BO 750 meter, (V)SO 44 (70.97 %)

in pandig maximaal 300 meter,

Praktijk onderwijs 1000 meter, VO

2000 meter

Afmeting gymzaal: 22x14x5,5 LxBxH 43 (69.35 %)

Wanden: voldoende wandruimte 41 (66.13 %)

voor inrichting met vaste toestellen

en voldoende vrij wandruimte zonder

obstakels

Plafond: 5,5 meter obstakelvrije hoogte, minimaal 3 werkbalken aanwezig		41 (66.13 %)
Verwarming: tussen 18 en 22 graden verstelbaar		19 (30.65 %)
Ventilatie: de lucht dient minimaal één keer in het uur geventileerd te worden met verse lucht ten minste 2 meter boven het vloer niveau		15 (24.19 %)
Daglicht: zicht op het weer buiten inclusief zonwering bedient vanuit binnen		19 (30.65 %)
Akoestiek: de gemiddelde absorptiecoëfficiënt (á) van de sportruimte dient ten minste 0,25 te zijn.		11 (17.74 %)
Nooduitgang: makkelijk te openen tijdens de lessen		56 (90.32 %)
n = 62 # 289		

Opvallende aspecten normen m.b.t. inrichting

Vanuit de resultaten komt er naar voren dat 90% van de geënquêteerden in zijn of haar gymzaal een nooduitgang heeft die gemakkelijk te openen is tijdens de lessen. Uit de resultaten komt ook naar voren dat akoestiek in slechts 18% en ventilatie in slechts 24% voldoen aan de beschreven normen. Dit betekent dat met betrekking tot akoestiek 82 % en ventilatie 76% van de gymzalen van de stagebegeleiders niet voldoen aan de bovenstaande normen. De ligging, vloeroppervlakte, wanden, plafond en nooduitgang van de gymzalen voldoen bij minstens 60% van de geënquêteerden wel aan de huidige normen.

Voldoet uw gymzaal aan onderstaande beschreven normen m.b.t. materialen?

Voor op het PO: Materialen om les te geven in de leerlijnen en bewegingsthema's: zwaaien (schommelen, hangend zwaaien, steunend zwaaien) klimmen en klauteren, over de kop gaan, jongleren, tikspelen, bewegen op muziek, doelspelen, balanceren springen, hardlopen en mikken.		31 (57.41 %)
Voor op het VO: Materialen om les te geven volgens de geschreven vakvisie en PTA		27 (50 %)
n = 54 # 58		

Opvallende aspecten normen m.b.t. materialen

Er zijn 64 geënquêteerden stagebegeleiders daarvan hebben er 54 aangegeven dat ze beschikken over materialen voor het PO of voor enkel het VO. Er zijn 4 geënquêteerden die zowel over de

materialen voor het PO als voor het VO beschikken. Toch zijn er nog altijd 10 van de 64 geënquêteerden die niet over genoeg materiaal beschikken voor of het PO of het VO.

Voldoet uw gymzaal aan onderstaande beschreven normen m.b.t. voorzieningen?

Toestelberging: minimaal 45 m ² direct grenzend aan de zaal		44 (77.19 %)
Voorzieningen toestelberging: af te sluiten kasten, afscherming van de toestelberging		38 (66.67 %)
Kleedruimte: twee per gymzaal, direct grenzend aan de zaal		48 (84.21 %)
Wasruimten: twee per gymzaal		41 (71.93 %)
Docentenruimte PO: afsluitbare kleedruimte minimaal 4 m ² met douche, toilet, wastafel		14 (24.56 %)
Docentenruimte VO: direct aan een zaal, bundelen tot een sectieruimte, minimaal 15 m ² per 2 docenten		9 (15.79 %)
Werkkast: minimaal 4 m ² , hoogte minimaal 2,4 m		27 (47.37 %)
n = 57 # 221		

Opvallende aspecten normen m.b.t. voorzieningen

De resultaten laten zien dat er op bijna 25% van de PO scholen een afsluitbare kleedruimte van minimaal 4 m² met douche, toilet, wastafel aanwezig is en dat op het VO bijna 16% van de geënquêteerden op het VO een docentenruimte heeft die direct aan een zaal, gebundeld tot een sectieruimte van minimaal 15 m² per 2 docenten aanwezig is. Kortom, de zaken die te maken hebben met het aanbieden van L.O. lessen voldoen ruim, alleen de elementen m.b.t. voorzieningen voor de docenten blijven achter.

Tabel 2: 'In welke mate kunnen de onderstaande leerlijnen en bewegingsthema's in uw gymzaal aangeboden worden?'

	onvoldoende	Matig	voldoende	goed
Zwaaien (schommelen, hangend zwaaien, steunend zwaaien)	5%	0%	33%	62%
Klimmen (klimmen, klauteren)	3%	8%	40%	49%
Over de kop gaan	0%	11%	35%	54%
Jongleren (werpen en vangen, soleren, retourneren)	8%	3%	27%	62%
Tikspelen (tikspelen, afgooispelen, honkloop spelen)	0%	0%	32%	67%
Bewegen op muziek	8%	8%	48%	36%
Doelspelen (keeperspelen, lummelspelen, aangepaste sportspelen)	0%	0%	46%	54%
Balanceren (rijden, glijden, balanceren, acrobatiek)	0%	14%	32%	54%
Springen (vrije sprongen, steunspringen, loopspringen,	0%	8%	34%	58%

touwtje springen, ver- en hoogspringen)				
Hardlopen	0%	5%	35%	60%
Mikken (wegspelen, mikken)	0%	0%	46%	54%
Stoeispelen	0%	13%	34%	53%

Opvallende aspecten leerlijnen en bewegingsthema's op het PO

Vanuit de leerlijnen voor het PO is er eigenlijk maar één resultaat dat opvalt en dat is de leerlijn bewegen en muziek. Deze leerlijn scoort vele malen lager met zijn 36% in de categorie 'goed' in vergelijking met de andere leerlijnen. Totaal scoort deze leerlijn 16% op onvoldoende en matig en 48% op voldoende. De leerlijn tikspelen en mikken scoren boven gemiddeld met 100% binnen de categorie voldoende en goed.

Tabel 3: 'In welke mate kunnen onderstaande leerlijnen en bewegingsthema's worden aangeboden?'

	onvoldoende	matig	voldoende	goed
Turnen (balanceren, springen, zwaaien)	0%	3%	41%	56%
Spel (tikspelen, slag- en loopspelen, doelspelen, terugslagspelen)	0%	6%	35%	59%
Bewegen en Muziek (ritme en bewegen, volksdansen, jazzdans, conditionele vormen)	3%	15%	44%	38%
Atletiek (lopen, springen, werpen, stoten, slingeren)	12%	9%	50%	29%
Zelfverdediging (stoeispelen, trefspelen, zelfverdediging voor meisjes)	0%	9%	47%	44%
Niet domein gebonden thema's (rijden en glijden, klimmen, touwspringen, mikken)	3%	12%	53%	32%

Opvallende aspecten leerlijnen en bewegingsthema's op het VO

Een opvallend aspect is dat de leerlijn Atletiek op voor 21% op onvoldoende en matig scoort en Bewegen en Muziek 18% scoort op onvoldoende en matig. In vergelijking met de andere leerlijnen zijn dit lage scores. Voor de rest valt op dat de leerlijn Turnen voor 97% in de categorieën voldoende en goed scoren, in vergelijking met de andere leerlijnen ligt dit boven gemiddeld.

Hoe zou u de huidige beweeg- en sportcultuur van Nederland beschrijven?

In deze vraag komt er bij 8 van de 19 (42%) van de geënquêteerden naar voren dat de sportcultuur op dit moment erg matig is en heel erg verbeterd kan worden. Tevens valt op dat de geënquêteerden de beweeg- en sportcultuur van Nederland niet willen omschrijven door middel van een begrip, maar de beweeg- en sportcultuur van Nederland zien als iets negatiefs zien wat gedraaid kan worden naar iets positiefs in de toekomst. Ook wordt er nog genoemd door 8 (42%) geënquêteerden dat de beweeg- en sportcultuur op dit moment bestaat uit extreme- en trendsporten. 3 (17%) van de geënquêteerden heeft het idee dat er meer gesport wordt om gezondheidsaspecten en 2 benoemen een computer generatie.

4.3 Ideale gymzaal

Hoe zou u de toekomstige beweeg- en sportcultuur van Nederland beschrijven?

De geënquêteerden geven in de open vraag aan dat ze verwachten dat de beweeg- en sportcultuur erg snel zal afwisselen en erg gevarieerd zal zijn (10 van 20, 50%). 10% geeft aan dat ze een beweeg- en sportcultuur verwachten met meer digitalisering en waar gezondheidsaspecten een rol

gaan spelen. 10% hoopt voornamelijk op duidelijk- en eensgezindheid (dezelfde denkbeelden en plannen) binnen de beweeg- en sportcultuur.

Welke van de onderstaande trends zou u willen opnemen in uw beweegprogramma?

Longboarden		10 (17.60 %)
Streetsport vormen (streethockey, streetsoccer)		31 (54.56 %)
Freerunning		47 (72,72 %)
Crossfit		11 (19.36 %)
Speedminton		10 (17.60 %)
Lacrosse		14 (24.64 %)
Rugby (Sevens/tag)		25 (44.00 %)
Klimmen (Toprope/Boulderen)		29 (51.00 %)

n = 61

176

Opvallende aspecten trends

De trends die door de geënquêteerden opgenomen willen worden in het beweegprogramma zijn met 73% freerunning, 55% street sporten, 51% Klimmen en met 44% Rugby. De andere trends die genoemd zijn scoren lager dan 25% bij de geënquêteerden om in het beweegprogramma opgenomen te worden. Hoewel zwemmen geen trend is werd er in de open vraag of de docenten L.O. nog andere trends in hun beweegprogramma willen opnemen gereageerd met zwemmen door 3 geënquêteerden.

Voldoet uw gymzaal aan de wensen van het onderwijs LO in de toekomst

Ja		23 (35.94 %)
Nee		41 (64.06 %)

n = 64
64

Opvallende aspecten wensen

Iets minder dat 2/3 van de geënquêteerden geeft aan een gymzaal te hebben, die niet aan de wensen voldoet van het onderwijs L.O. in de toekomst.

Het antwoord op deze vraag is vergeleken met het antwoord op de vraag 'Heeft u invloed (gehad) op vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur?' (zie het onderstaande kruistabel). Een opvallend aspect hieruit is dat de gymzalen van 8 van de 18 stagebegeleiders, die invloed hebben gehad op de vormgeving en inrichting toch niet voldoen aan de wensen van het onderwijs L.O. in de toekomst.

	Voldoet uw gymzaal aan de wensen van het onderwijs LO in de toekomst?		Total
	Ja	Nee	
Heeft u daarbij invloed (gehad) op vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur?	10	8	18
	13	33	46
Total	23	41	64

Tabel 4: 'Heeft u invloed (gehad) op vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur' in vergelijking met 'Voldoet uw gymzaal aan de wensen van het onderwijs L.O. in de toekomst?'.

Tabel 5: 'In welke mate zijn onderstaande items m.b.t. uw huidige gymzaal van toepassing?'

	onvoldoende	matig	voldoende	goed
De vaste inrichting is dynamisch ingericht (verplaatsbare werkbalken/wandrekken etc.)	41%	30%	15%	14%
De vaste inrichting is multifunctioneel in gebruik (o.a. flexibele bevestigingspunten)	43%	33%	14%	10%
Het vloeroppervlak is minimaal 22x14x5,5 (LxBxH)	20%	12%	29%	39%
De losse materialen/toestellen zijn multifunctioneel inzetbaar	3%	17%	58%	22%
Binnen de losse materialen/toestellen is differentiëren mogelijk (hoogte, breedte, diepte, lengte)	2%	18%	58%	22%
De losse materialen/toestellen zijn makkelijk hanteerbaar (tillen, verplaatsbaar)	3%	27%	51%	19%
De gymzaal ligt direct aan school	22%	8%	12%	58%
Er is ICT apparatuur voor film en video doeleinden (bijv. voor bewegingsanalyse)	78%	7%	7%	8%
Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling	71%	10%	17%	2%
Er is belijning voor diverse sporten	2%	13%	51%	34%
Er is een begroting voor aanschaf van materialen en het plegen van onderhoud	19%	30%	37%	14%
In de gymzaal is de belichting (daglicht, verlichting) te regelen	17%	19%	42%	22%
In de gymzaal is de ventilatie en luchtbeheersing te regelen	39%	34%	22%	5%
De gymzaal heeft ingebouwde akoestische beheersing (geluidsdempende materialen)	51%	30%	14%	5%

Opvallende aspecten huidige gymzaal

Een opvallend aspect is dat zowel bij 'de vaste inrichting is dynamisch ingericht' als 'de vaste inrichting is multifunctioneel in gebruik' meer dan 70% van de geënquêteerden aangeeft deze matig of zelfs onvoldoende is. Hetzelfde geldt voor 'In de gymzaal is de ventilatie en luchtbeheersing te regelen' en 'De gymzaal heeft ingebouwde akoestische beheersing'.

Het vloeroppervlak van de gymzalen wordt daarentegen door 68% als voldoende of goed ervaren. Een ander opvallend aspect is dat de losse materialen als voldoende of goed multifunctioneel inzetbaar en hanteerbaar worden ervaren door 80% van de geënquêteerden. Daarbij wordt de belijning door 85% ervaren als voldoende of goed.

Technische apparatuur als ICT apparatuur voor film en video doeleinden en apparatuur voor instructie of terugkoppeling wordt door 78% en 71% van de geënquêteerden ervaren als onvoldoende.

Stelling: Mijn huidige gymzaal belemmert het lesgeven in de huidige beweeg- en sportcultuur.

Op deze stelling hebben 57 geënquêteerden gereageerd waarvan er 29 het oneens zijn met de stelling en 28 eens. De punten waar het meest over gesproken wordt als belemmering is met 16% het materiaal en met 9% de oppervlakte van de zaal, akoestiek en de financiering.

Tabel 6: 'In welke mate zijn onderstaande items m.b.t. uw IDEALE gymzaal van toepassing?'

	onvoldoende	matig	voldoende	goed
De vaste inrichting is dynamisch ingericht (verplaatsbare werkbalken/wandrekken etc.)	5%	3%	32%	60%
De vaste inrichting is multifunctioneel in gebruik (o.a. flexibele bevestigingspunten)	5%	4%	26%	65%
Het vloeroppervlak is minimaal 22x14x5,5 (LxBxH)	4%	2%	14%	80%
De losse materialen/toestellen zijn multifunctioneel inzetbaar	2%	2%	28%	68%
Binnen de losse materialen/toestellen is differentiëren mogelijk (hoogte, breedte, diepte, lengte)	2%	5%	23%	70%
De losse materialen/toestellen zijn makkelijk hanteerbaar (tillen, verplaatsbaar)	5%	9%	41%	45%
De gymzaal is onderdeel van het schoolgebouw	4%	5%	25%	66%
Er is ICT apparatuur om filmbeelden te maken en te tonen (bijv. voor bewegingsanalyse)	7%	5%	30%	58%
Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling	7%	5%	39%	49%
De gymzaal beschikt over ICT apparatuur om beelden te projecteren	9%	4%	34%	53%
Er is aanpasbare belijning voor diverse sporten	2%	11%	27%	60%
De basisbegroting van de gemeente ligt 25% hoger voor de ideale gymzaal	4%	2%	18%	76%
De ideale gymzaal heeft flexibele regelbare belichting (daglicht, verlichting)	7%	4%	27%	62%
De ideale gymzaal heeft een flexibele regelbare ventilatie en luchtbeheersing	4%	4%	23%	69%
De ideale gymzaal heeft ingebouwde akoestische beheersing (geluidsdempende materialen)	5%	2%	23%	70%

Opvallende aspecten ideale gymzaal

Een opvallend aspect is dat in ieder geval 85% van de geënquêteerden een voldoende of goed geeft op alle items. Dit betekent dat bijna alle items als belangrijk worden gezien. Waarbij 'de losse materialen/toestellen zijn multifunctioneel inzetbaar' als uiterste met 96% op voldoende of goed scoort. Het vloeroppervlak en basisbegroting scoren beide, maar 6 procent in de categorie onvoldoende/matig wat aangeeft dat het voor de ideale gymzaal van groot belang is met beide 94% binnen de categorie voldoende/goed.

'De gymzaal beschikt over ICT apparatuur om beelden te projecteren' zijn in 9% van de geënquêteerden in onvoldoende mate van toepassing in de ideale gymzaal.

De scores, die zijn aangekruist op de verschillende aspecten in 'In welke mate zijn onderstaande items m.b.t. uw huidige gymzaal van toepassing?' en 'In welke mate zijn onderstaande items m.b.t. uw IDEALE gymzaal van toepassing?', zijn met elkaar vergeleken.

Daaruit is gekomen, dat de geënquêteerden, op iedere vraag, die ze bij de huidige gymzaal matig of onvoldoende hadden gescoord in de ideale gymzaal zijn overgestapt naar goed of voldoende.

Ook zijn enkele andere opvallende zaken nader bekeken, zie onderstaande tabellen 7,8 en 9.

Tabel 7: Huidige gymzaal -Er is ICT apparatuur voor film en video doeleinden (bijv. voor bewegingsanalyse) in vergelijking met ideale gymzaal - Er is ICT apparatuur om filmbeelden te maken en te tonen (bijv. voor bewegingsanalyse).

	Ideale gymzaal: Er is ICT apparatuur om filmbeelden te maken en te tonen (bijv. voor bewegingsanalyse)					Totaal
	Goed	Matig	Onvoldoende	Voldoende	Niet ingevuld	
Huidige gymzaal: Er is G	5	0	0	0	0	5
ICT apparatuur voor M	2	0	0	1	1	4
film en video O	22	3	4	16	1	46
doeleinden (bijv. voor v	4	0	0	0	0	4
bewegingsanalyse) X	0	0	0	0	5	5
Totaal	33	3	4	17	7	64

Een opvallend aspect is dat er in de huidige gymzaal op 'Er is ICT apparatuur voor film en video doeleinden' hoog wordt gescoord in de categorie onvoldoende mate, namelijk 46 van de 64 geënquêteerden. Van deze 46 geënquêteerden zijn er, voor de ideale gymzaal, 22 verschoven naar goed, 16 naar voldoende, 3 naar matig en 4 zijn er gebleven in de categorie onvoldoende mate. Dit houdt in dat stagebegeleiders, die aangeven in hun huidige gymzaal in onvoldoende of matige mate ICT apparatuur voor film en video doeleinden te hebben, dit in hun ideale gymzaal graag, in 43 van de 50 gevallen, in voldoende of goede mate hebben.

Tabel 8: Huidige gymzaal - Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling in vergelijking met Ideale gymzaal- Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling.

	Ideale gymzaal: Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling					Totaal
	Goed	Matig	Onvoldoende	Voldoende	Niet ingevuld	
Huidige gymzaal: Er is G	1	0	0	0	0	1
apparatuur voor instructie M	3	1	0	1	1	6
of terugkoppeling O	18	2	4	17	1	42
V	6	0	0	4	0	10
X	0	0	0	0	5	5
Totaal	28	3	4	22	7	64

Een ander opvallend aspect is dat er in de huidige gymzaal op 'Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling' hoog wordt gescoord op in onvoldoende en matige mate, namelijk 48 van de 64 geënquêteerden. Van deze 48 geënquêteerden zijn er, voor de ideale gymzaal: Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling, 21 verschoven naar goed en 18 naar voldoende. Er zijn 3 verschoven naar of gebleven in matig en 4 zijn er gebleven in de categorie onvoldoende. Dit betekent dat de stagebegeleiders, die aangeven in hun huidige gymzaal in onvoldoende of matige mate apparatuur

voor instructie of terugkoppeling te hebben, dit in hun ideale gymzaal graag, in 41 van de 48 gevallen, in voldoende of goede mate hebben.

Tabel 9: Huidige gymzaal - Er is belijning voor diverse sporten in vergelijking met ideale gymzaal - Er is aanpasbare belijning voor diverse sporten.

		Ideale gymzaal: Er is aanpasbare belijning voor diverse sporten					Totaal
		Goed	Matig	Onvoldoende	Voldoende	Niet ingevuld	
Huidige gymzaal: Er is belijning voor diverse sporten	G	15	2	1	1	1	20
	M	5	0	0	3	1	9
	O	1	0	0	0	0	1
	V	13	4	0	11	1	29
	X	0	0	0	0	5	5
Totaal		34	6	1	15	8	64

Nog een ander opvallend aspect is dat er in de huidige gymzaal op 'Er is belijning voor diverse sporten' hoog wordt gescoord op zowel de categorie goed als voldoende, namelijk bij 49 van de 64 geënquêteerden. Wanneer de vraag veranderd wordt in 'Er is aanpasbare belijning' in plaats van 'diverse belijning' valt op dat 7 van categorie goed of voldoende verschuiven naar de categorie matig of onvoldoende. De vraag is dus of aanpasbare lijnen echt wenselijk zijn.

Stelling: Mijn huidige gymzaal moet aangepast worden om te kunnen lesgeven in de toekomstige beweeg- en sportcultuur.

14 van 39 geënquêteerden geven aan dat ze het oneens zijn met deze stelling. Dit betekent dat 64% het eens is met de stelling dat de huidige gymzaal aangepast moet worden om te kunnen lesgeven in de toekomstige beweeg- en sportcultuur. De geënquêteerden geven aan dat ze het meest belemmerd worden door het materiaal, de te kleine ruimte, de oude zalen en het harde geluid. Dit komt overeen met antwoorden op eerdere vragen in de enquête.

Heeft u nog aanvullende opmerkingen of suggesties?

Enkele suggesties, die door de geënquêteerden worden aangegeven zijn: het gebruiken van modernere materialen, toestellen verplaatsbaar door één persoon, een gymzaal die tevens kan dienen als toneelzaal/podium en meer overleg tussen de HALO en het werkveld Westland d.m.v. de voorzitter van het PO netwerk Westland te benaderen.

17 stagebegeleiders hebben aangegeven in het vervolg ervaringen te willen delen/ideeën uitwisselen over 'de Gymzaal van de toekomst' met de Academie voor Sportstudies. De e-mailadressen worden alleen aan de projectgroep 'Gymzaal van de Toekomst' overgedragen.

5. Discussie

Uit dit onderzoek zijn verschillende resultaten gekomen. De meest opvallende resultaten worden hieronder besproken.

Het eerste opvallende resultaat is dat wanneer een stagebegeleider betrokken is of is geweest bij de verbouwing van de gymzaal van hun school heeft deze in 82% van de gevallen ook invloed (gehad) op de vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de beweeg- en sportcultuur. Toch voldoet de gymzaal ook na deze invloed, voor 8 van de 18 geënquêteerden, nog niet aan alle eisen m.b.t. de vormgeving en inrichting. De reden waarom de gymzaal van deze 8 geënquêteerden na de invloed toch niet voldoet is onbekend.

Als er gekeken wordt naar de normen waaraan het grootste deel van de gymzalen niet voldoen volgens de bevraagden, zijn dat de akoestische beheersing en ventilatie en luchtbeheersing. Tevens is een opvallend aspect dat de vaste inrichting als onvoldoende of matig dynamisch en multifunctioneel ervaren wordt in tegenstelling tot de voldoende/goede multifunctionele en hanteerbare losse materialen.

Het vloeroppervlak en de belijning van de gymzalen wordt ook als voldoende of goed ervaren.

De geënquêteerden willen een verbetering zien in het materiaal, de (te kleine) ruimte, de oude zalen en het harde geluid van de huidige gymzaal. Ze zien deze punten, evenals de financiële 'slechte' situatie als een belemmering om les te kunnen geven in de toekomstige beweeg- en sportcultuur. De fabrikant Nijha ontwikkelt zich echter in plaats van in de bovenstaande punten juist in digitalisering, zoals vloerprojectie, schermen in wanden, elektrisch bedienbare toestellen en producten, die ergonomisch verantwoord, compact, hanteerbaar, duurzaam en multifunctioneel zijn (Nijha, Nijha Sterk in Bewegen). De stagebegeleiders bevestigen de mening van de experts Len van Rijn, Joris Hoeboer en Hans van Ekdrom. Zij vinden dat de huidige gymzaal te statisch is ingericht, niet multifunctioneel is, het vloeroppervlak te klein is en er te weinig materiaal is om goed te kunnen differentiëren. Een mogelijke verklaring tussen het verschil in wat de geënquêteerden en experts aangeven ten op zichten waarin Nijha zich ontwikkeld (digitalisering) kan zijn de financiële belangen, die Nijha heeft bij de ontwikkelingen in digitalisering en ergonomisch verantwoord, compacte, hanteerbare, duurzame en multifunctionele producten.

Kijkend naar de leerlijnen en bewegingsthema's waarop verbeterd kan worden dan zijn dat 'bewegen en muziek' op het primair onderwijs en 'atletiek' op het voortgezet onderwijs. De leerlijn 'tikspelen' en 'mikken' scoren op het primair onderwijs boven gemiddeld en 'turnen' op het voortgezet onderwijs.

Ondanks de lijst met trendsporten, opgesteld door de Telegraaf Vrouw (Telegraaf Vrouw, 2013) (zie inleiding) willen de geënquêteerden freerunnen, street sporten, klimmen en rugby opnemen in het huidige beweegprogramma. De reden dat ze niet, of in mindere mate, kiezen voor de lijst van de Telegraaf is onbekend. Dit kan aan de beschikbare accommodatie of materiaal liggen maar ook aan onwetendheid.

Verassend is dat een groot deel van de geënquêteerden geen duidelijke omschrijving kan geven van de huidige of toekomstige beweeg- en sportcultuur van Nederland.

Er wordt door de stagebegeleiders wel aangegeven dat de beweeg- en sportcultuur op dit moment erg matig is en als negatief gezien wordt. De toekomstige beweeg- en sportcultuur wordt gezien als iets wat snel afwisselend en erg gevarieerd zal zijn. Wellicht dat daardoor 'de losse materialen/toestellen zijn multifunctioneel inzetbaar' met 96% op voldoende of goed scoort met de vraag welke items in de IDEALE gymzaal van toepassing zijn. Daarnaast wordt verwacht dat digitalisering en gezondheidsaspecten een grotere rol gaan spelen in de toekomstige beweeg- en

sportcultuur van Nederland. Dit sluit deels aan met wat Bax en Mulder (2011) als het motto van de toekomst zien: 'Lifelong activity', een grote verscheidenheid in cardio- en krachttactiviteiten (gezondheidsaspecten).

Voor dit onderzoek zijn 64 stagebegeleiders geënquêteerd. Hier is echter geen rekening gehouden met dat er meerdere stagebegeleiders in dezelfde vaksectie kunnen zitten en dus de enquête hebben ingevuld voor dezelfde gymzaal. Ondanks dat de meningen van de stagebegeleiders verschillend kunnen zijn, zijn de normen waaraan hun gymzaal niet of wel voldoen hetzelfde. Bij uitspraken als bijvoorbeeld '90% van de geënquêteerden heeft een gymzaal met een nooduitgang die tijdens de lessen makkelijk te openen is' moet dus in gedachte worden genomen dat er meerdere stagebegeleiders in dezelfde vaksectie hebben kunnen zitten en dus de enquête hebben ingevuld voor dezelfde gymzaal. Daarnaast zijn er op het Voortgezet Onderwijs vaak meerdere gymzalen. Er is in dit onderzoek geen rekening mee gehouden met voor welke gymzaal zij de enquête hebben ingevuld

Om antwoord te geven op de vraag 'Welke wijzigingen zijn nodig in inrichting, voorzieningen en materiaal om de huidige gymzaal geschikt te maken om de huidige/toekomstige beweeg en sport cultuur in de schoolsituatie in te passen?' en dus een aanbeveling te doen raden we het volgende met dit onderzoek aan. De gymzaal van de toekomst kan worden verbeterd door het materiaal dynamisch en multifunctioneel te maken en multifunctioneel inzetbaar te houden. Daarnaast moet de zaal vernieuwd worden door de ruimte te vergroten en de akoestiek van de huidige gymzaal te verbeteren. Ook moet het beschikbare geld verhoogt worden.

Docenten L.O. raden we dan ook aan om betrokken te zijn bij de verbouwing van de gymzaal van uw school om zo invloed te hebben op de vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de beweeg- en sportcultuur en gebruik te maken van het nog te ontwikkelen, stappenplan gemaakt door projectgroep 'Gymzaal van de Toekomst' van de Haagse Hogeschool.

6. Conclusie

Ondanks dat de geënquêteerden niet duidelijk aan hebben kunnen geven wat de huidige/toekomstige beweeg- en sportcultuur van Nederland is, kunnen er, kijkend naar de onderzoeksvraag: 'Hoe ziet de ideale gymzaal er uit om de huidige/toekomstige beweeg en sportcultuur aan te bieden?', wel een aantal veranderingen aangegeven worden die nodig zijn in inrichting, voorzieningen en materiaal om de huidige gymzaal geschikt te maken om de huidige/toekomstige beweeg en sportcultuur in de schoolsituatie toe te passen.

Ten eerste moet er beter voldaan worden aan het huidige normen die de KVLO heeft opgesteld. Bij 7 van de 18 ondervraagde normen voldoet de huidige gymzaal voor in ieder geval 50 % van de geënquêteerden niet aan de opgesteld normen.

Ten tweede zijn er een aantal veranderingen aangegeven, die in de huidige gymzaal moeten veranderen, om er een ideale gymzaal van te maken. Zo bevat de ideale gymzaal dynamisch materiaal, zoals verplaatsbare werkbalken of wandrekken. Daarnaast is het materiaal multifunctioneel inzetbaar. Een voorbeeld van hiervan zijn flexibele bevestigingspunten. Ook het vloeroppervlak van de ideale gymzaal is groter dan de huidige minimale norm van 252 m². Daarnaast zien de geënquêteerden graag een verbeterde akoestiek in de ideale gymzaal. Om dit alles mogelijk te maken geven de geënquêteerden aan een verhoogt budget / meer beschikbaar geld nodig te hebben.

Daarnaast raden we de docenten L.O. aan om betrokken te zijn bij de verbouwing van de gymzaal van uw school om zo invloed te hebben op de vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de beweeg- en sportcultuur. Een handige tool die de docenten L.O. kunnen gebruiken om er achter te komen waar ze aan moeten denken bij het vormgeven en inrichten van de vernieuwde gymzaal is het, nog te ontwikkelen, stappenplan gemaakt door projectgroep 'Gymzaal van de Toekomst' van de Haagse Hogeschool.

7. Literatuur en Literatuurlijst

- Baarda, D., de Goede, M., & Teunissen, J. (2000). *kwalitatief onderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese.
- Bax, H., & Mulder, M. (2011, 4). Human movement en sports de toekomst?! *KVLO 99*, pp. 6-8.
- Brouwer, B., Aldershof, A., Bax, H., Berkel, M. v., Dokkum, G. v., Mulder, M., et al. (2011). *Human movement and sports in 2028*. Enschede: SLO.
- Goede, M., & Baarde, B. (2011). *Basisboek Statistiek met SPSS*. Noordhoff Uitgevers B.V.
- K.V.L.O. (2012). *KVLOhuisvesting*. Opgehaald van inventarisatielijst buitenaccommodatie VO 2012.xls: <http://kvlo.nl/sf.mcgi?232&cat=54>
- K.V.L.O. (2012). *KVLOhuisvesting*. Opgehaald van Inventarisatielijst VO 2012.xls: <http://kvlo.nl/sf.mcgi?232&cat=54>
- K.V.L.O. (2012). *KVLOhuisvesting.nl*. Opgehaald van basisinventarisatielijst primair onderwijs 2012: <http://kvlo.nl/sf.mcgi232&cat=54>
- Nijha. (sd). *Nijha Sterk in Bewegen*. Opgeroepen op februari 2, 2013, van <http://www.nijha.nl/actueel/producten-uitgelicht/>
- Nijha. (sd). *Nijha Strek in Bewegen*. Opgeroepen op februari 2, 2013, van http://www.nijha.nl/referentieplekken/ref_id=161/
- Rijpstra, J. (2011, 4). Bewegen en Innovatie. *KVLO*, p. 5.
- Smaling, A., & Maso, I. (1998). *Kwalitatief onderzoek praktijk en theorie*. Boom Lemma Uitgevers.
- Sport Knowhow XL*. (2011). Opgehaald van <http://www.sportknowhowxl.nl/Nieuwesporten/5578>
- Telegraaf Vrouw*. (2013). Opgehaald van http://www.telegraaf.nl/vrouw/gezond_leven/sportdeskundige/21230321/___De_nieuwste_sporttrends_.html
- Zandstra, B., Burgerhout, A., Koudijs, T., Snijders Blok, P., & Rijn, L. v. (2012). Normen gymnastieklokalen en sportzalen/delen van sporthallen met schoolgebruik. *KVLO*.

Bijlage I: Enquête

Voor ons afstudeerwerkstuk 'Gymzaal van de Toekomst' willen wij onderzoeken of de gymzaal van nu nog wel past bij de huidige/toekomstige beweeg en sportcultuur van Nederland of dat er verandering plaats moeten vinden m.b.t. inrichting, voorzieningen en materiaal.

Wij zouden u graag een aantal vragen stellen over uw huidige gymzaal en ideale gymzaal in relatie tot de beweeg- en sportcultuur.

1) Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw

2) Wat is uw leeftijd?

- ☐ 20 – 29
- ☐ 30 – 39
- ☐ 40 – 49
- ☐ 50 – 59
- ☐ 60 – 69

3) Op welke onderwijsniveau geeft u les of heeft u les gegeven? Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Primair Onderwijs: PO
- ☐ Voortgezet Onderwijs: VMBO
- ☐ Voortgezet Onderwijs: HAVO
- ☐ Voortgezet Onderwijs: VWO/ Gymnasium
- ☐ Middelbaar Beroeps Onderwijs: MBO
- ☐ Hoger Beroeps Onderwijs: HBO
- ☐ Speciaal Basis Onderwijs : SBO
- ☐ Voortgezet Speciaal Onderwijs : VSO

4) Bent u of was u betrokken bij de verbouwing van de gymzaal van uw school?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

5) Heeft u daarbij invloed (gehad) op de vormgeving en inrichting vanuit het perspectief op nieuwe ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

6) Voldoet uw gymzaal aan onderstaande beschreven normen? Aanvinken indien JA.

Inrichting

- ☐ Ligging zaal: (S)BO 750 meter, (V)SO in pandig maximaal 300 meter, Praktijk onderwijs 1000 meter, VO 2000 meter
- ☐ Afmeting gymzaal: 22x14x5,5 LxBxH
- ☐ Wanden: voldoende wandruimte voor inrichting met vaste toestellen en voldoende vrij wandruimte zonder obstakels
- ☐ Plafond: 5,5 meter obstakelvrije hoogte, minimaal 3 werkbalken aanwezig
- ☐ Verwarming: tussen 18 en 22 graden verstelbaar
- ☐ Ventilatie: de lucht dient minimaal één keer in het uur geventileerd te worden met verse lucht ten minste 2 meter boven het vloer niveau.
- ☐ Daglicht: zicht op het weer buiten inclusief zonwering bedient vanuit binnen

- Akoestiek: de gemiddelde absorptiecoëfficiënt (α) van de sportruimte dient ten minste 0,25 te zijn.
- Nooduitgang: makkelijk te openen tijdens de lessen

Materialen:

- **Voor op het PO:** Materialen om les te geven in de leerlijnen en bewegingsthema's: zwaaien (schommelen, hangend zwaaien, steunend zwaaien) klimmen en klauteren, over de kop gaan, jongleren, tikspelen, bewegen op muziek, doelspelen, balanceren springen, hardlopen en mikken.
- **Voor op het VO:** Materialen om les te geven volgens de geschreven vakvisie en PTA

Voorzieningen:

- Toestelberging: minimaal 45 m² direct grenzend aan de zaal.
- Voorzieningen toestelberging: af te sluiten kasten, afscherming van de toestelberging.
- Kleedruimte: twee per gymzaal, direct grenzend aan de zaal.
- Wasruimten: twee per gymzaal
- Docentenruimte PO: afsluitbare kleedruimte minimaal 4 m² met douche, toilet, wastafel
- Docentenruimte VO: direct aan een zaal, bundelen tot een sectieruimte, minimaal 15 m² per 2 docenten.
- Werkkast: minimaal 4 m², hoogte minimaal 2,4 m.

7) Let op! Deze vraag hoeft u alleen te beantwoorden als u op het PO of SBO les geeft!

In welke mate kunnen de onderstaande leerlijnen en bewegingsthema's in uw gymzaal aangeboden worden? Vakje aankruisen.

	onvoldoende	matig	voldoende	goed
Zwaaien (schommelen, hangend zwaaien, steunend zwaaien)				
Klimmen (klimmen, klauteren)				
Over de kop gaan				
Jongleren (werpen en vangen, soleren, retourneren)				
Tikspelen (tikspelen, afgooispelen, honkloop spelen)				
Bewegen op muziek				
Doelspelen (keeperspelen, lummelspelen, aangepaste sportspelen)				
Balanceren (rijden, glijden, balanceren, acrobatiek)				
Springen (vrije sprongen, steunspringen, loopspringen, touwtje springen, ver- en hoogspringen)				
Hardlopen				
Mikken (wegspelen, mikken)				
Stoeispelen				

8) Let op! Deze vraag hoeft u alleen te beantwoorden als u op het (S)VO/MBO les geeft!

In welke mate kunnen onderstaande leerlijnen en bewegingsthema's worden aangeboden? Vakje aankruisen.

	onvoldoende	matig	voldoende	goed
Turnen (balanceren, springen, zwaaien)				
Spel (tikspelen, slag- en loopspelen, doelspelen, terugslagspelen)				
Bewegen en Muziek (ritme en bewegen, volksdansen, jazzdans, conditionele vormen)				
Atletiek (lopen, springen, werpen, stoten, slingeren)				
Zelfverdediging (stoeispelen, trefspelen, zelfverdediging voor meisjes)				
Niet domein gebonden thema's (rijden en glijden, klimmen, touwspringen, mikken)				

Beweeg en sportcultuur

9) Hoe zou u de huidige beweeg- en sportcultuur van Nederland beschrijven?

.....

.....

.....

10) Hoe zou u de toekomstige beweeg- en sportcultuur van Nederland beschrijven?

.....

.....

.....

11) Welke van de onderstaande trends zou u willen opnemen in uw beweegprogramma? Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Longboarden
- ☐ Streetsporten (street basketball, streethockey, street soccer)
- ☐ Freerunning
- ☐ Cross fit
- ☐ Speedminton
- ☐ Lacrosse
- ☐ Rugby (Sevens/tag)
- ☐ Klimmen (toprope/boulderen)
- ☐ Overig namelijk
-
-
-

12) Voldoet uw gymzaal aan de wensen van het onderwijs LO in de toekomst (Hierbij gaat het vooral om voorzieningen, materialen en inrichting gericht op nieuwe trends in de sport en beweegcultuur)?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

13) In welke mate zijn onderstaande items m.b.t. uw huidige gymzaal van toepassing? Vakje aankruisen.

	onvoldoende	matig	voldoende	goed
De vaste inrichting is dynamisch ingericht (verplaatsbare werkbalken/wandrekken etc.)				
De vaste inrichting is multifunctioneel in gebruik (o.a. flexibele bevestigingspunten)				
Het vloeroppervlak is minimaal 22x14x5,5 (LxBxH)				
De losse materialen/toestellen zijn multifunctioneel inzetbaar				
Binnen de losse materialen/toestellen is differentiëren mogelijk (hoogte, breedte, diepte, lengte)				
De losse materialen/toestellen zijn makkelijk hanteerbaar (tillen, verplaatsbaar)				
De gymzaal ligt direct aan school				
Er is ICT apparatuur voor film en video doeleinden (bijv. voor bewegingsanalyse)				
Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling				
Er is belijning voor diverse sporten				
Er is een begroting voor aanschaf van materialen en het plegen van onderhoud				
In de gymzaal is de belichting (daglicht, verlichting) te regelen				
In de gymzaal is de ventilatie en luchtbeheersing te regelen				
De gymzaal heeft ingebouwde akoestische beheersing (geluidsdempende materialen)				

14) Stelling:

Mijn huidige gymzaal belemmert het lesgeven in de huidige beweeg- en sportcultuur.

o Oneens

o Eens, ik word het meest belemmerd door:

15) In welke mate zijn onderstaande items m.b.t. uw IDEALE gymzaal van toepassing? Vakje aankruisen.

	onvoldoende	matig	voldoende	goed
De vaste inrichting is dynamisch ingericht (verplaatsbare werkbalken/wandrekken etc.)				
De vaste inrichting is multifunctioneel in gebruik (o.a. flexibele bevestigingspunten)				
Het vloeroppervlak is minimaal 22x14x5,5 (LxBxH)				
De losse materialen/toestellen zijn multifunctioneel inzetbaar				
Binnen de losse materialen/toestellen is differentiëren mogelijk (hoogte, breedte, diepte, lengte)				
De losse materialen/toestellen zijn makkelijk hanteerbaar (tillen, verplaatsbaar)				
De gymzaal is onderdeel van het schoolgebouw				
Er is ICT apparatuur om filmbeelden te maken en te				

tonen (bijv. voor bewegingsanalyse)				
Er is apparatuur voor instructie of terugkoppeling				
De gymzaal beschikt over ICT apparatuur om beelden te projecteren				
Er is aanpasbare belijning voor diverse sporten				
De basisbegroting van de gemeente ligt 25% hoger voor de ideale gymzaal				
De ideale gymzaal heeft flexibele regelbare belichting (daglicht, verlichting)				
De ideale gymzaal heeft een flexibele regelbare ventilatie en luchtbeheersing				
De ideale gymzaal heeft ingebouwde akoestische beheersing (geluidsdempende materialen)				

16) Stelling: Mijn huidige gymzaal moet aangepast worden om te kunnen lesgeven in de toekomstige beweeg- en sportcultuur.

☐ Oneens

☐ Eens, ik word het meest belemmerd door:

17) Heeft u nog aanvullende opmerkingen of suggesties?

☐ Nee

☐ Ja, namelijk.....

18) Graag zou de Academie voor Sportstudies met u ervaringen delen/ideeën uitwisselen over “de Gymzaal van de toekomst”. Bent u hiertoe bereid?

☐ Ja, mijn email adres is:.....

☐ Nee

Bedankt voor uw medewerking

Met sportieve groet,

Nene van Essen en Tess Ouwerkerk

Studenten Academie voor Sportstudies L4A

Bijlage II: Verslag interview experts

Als voorbereiding en achtergrond informatie voor de enquêtevragen zijn interviews gehouden met de experts Len van Rijn, Hans van Ekdorf en Joris Hoeboer. Len van Rijn is hogeschooldocent op de HALO voor de vakken Praktische Bewegingsdidactiek en Accommodatie en Leermiddelen tevens werkt meneer van Rijn voor de Koninklijke Vereniging Lichamelijke Opvoeding (KVLO) afdeling huisvesting. Meneer van Rijn heeft de basisinventarislijsten opgesteld voor de gymzaal. Hans van Ekdorf is hogeschooldocent op de HALO voor de vakken Visie, Spel en Deelname Motieven. Joris Hoeboer is hogeschooldocent op de HALO voor de vakken Turnen en Theoretische Bewegingsdidactiek 'Motorisch Leren'. Tevens heeft meneer Hoeboer zijn Master Innovatie Management behaald.

De volgende vragen zijn in der interviews gesteld aan de drie experts

- 1) Met welke wettelijke eisen m.b.t. de huidige accommodatie (schoolplein/gymzaal) van het primair onderwijs bent u bekend? (Denk aan voorzieningen, inrichting en materiaal).
- 2) Met welke wettelijke eisen m.b.t. de huidige accommodatie (schoolplein/gymzaal) van het voorgezet onderwijs bent u bekend? (Denk aan voorzieningen, inrichting en materiaal).
- 3) Denkt u dat de wettelijke eisen worden gehaald in de praktijksituatie van docenten L.O? Zo ja/nee, op welke gebieden uit dit zich (weke het meest)?
- 4) Wat is volgens u de huidige beweeg en sport cultuur van Nederland? Welke sporten vallen daar wel en niet onder?
- 5) Wat zijn de laatste ontwikkelingen / trends in bewegen en sport?
- 6) Voor welke van deze laatste ontwikkelingen / trends ziet u in de huidige/toekomstige beweeg en sport cultuur van Nederland een plaats? Waarom?
- 7) Denkt u dat de huidige inrichting van de accommodatie (schoolplein en gymzaal) een belemmering vormt voor docenten L.O. om leerlingen/kinderen te doceren in de huidige/toekomstige beweeg en sport cultuur en de laatste trends? Zo ja, op welke manier. Zo nee, waarom niet?
- 8) Denkt u dat de huidige voorzieningen van de accommodatie (schoolplein en gymzaal) een belemmering vormen voor docenten L.O. om leerlingen/kinderen te doceren in de huidige/toekomstige beweeg en sport cultuur en de laatste trends? Zo ja, op welke manier. Zo nee, waarom niet?
- 9) Denkt u dat de huidige materialen van de accommodatie (schoolplein en gymzaal) een belemmering vormen docenten L.O. om leerlingen/kinderen te doceren in de huidige/toekomstige beweeg en sport cultuur en de laatste trends? Zo ja, op welke manier. Zo nee, waarom niet?
- 10) Heeft u nog aanvullingen?

Huidige Accommodatie

De drie experts hebben de verwachtingen dat de docenten Lichamelijke Opvoeding niet goed bekend zijn met de wettelijke eisen van de gymzaal. De experts vermoeden dat vele Lichamelijk Opvoeding docenten pas bekend worden met eisen met betrekking tot hun gymzaal wanneer er sprake is van nieuwbouw of verbouwing.

Ideale Accommodatie

Verder kwam in de interviews bij allen dezelfde wensen naar voren. Zo moet, voor de ideale gymzaal, het vloeroppervlak groter zijn dan de standaard 252m² en de school dient dichtbij school te liggen dan wel aan school liggen. Daarbij moeten de materialen en de 'vaste' inrichting aangepast kunnen worden en multifunctioneel inzetbaar zijn. Ook moet deze makkelijk hanteerbaar en differentieerbaar zijn. Ook zien de experts verschillende mogelijkheden op het ICT gebied: film,

video, smartboard en belijning.

Daarnaast wordt een verhoging van 25% van de basisbegroting vanuit de gemeente verlangd en moet er extra gelet worden op inrichting- en voorzieningsnormen: het daglicht, de ventilatie en luchtbeheersing en de akoestische beheersing.

Beweeg en sportcultuur

“Als je gevarieerd bent opgeleid kom je uiteindelijk veel verder binnen je sport, blijf je het langst sporten en ben je minder blessure gevoelig” zegt dhr. Hoeboer. De experts zien de beweeg en sportcultuur het liefst zo veelzijdig mogelijk. Docenten Lichamelijk Opvoeding moeten de leerlingen zo opvoeden dat instappen in een nieuwe sport zo laagdrempelig mogelijk is. De trends van tegenwoordig zijn volgens de experts oude sporten in een nieuw jasje. De trends van tegenwoordig zijn: longboarden, straatsporten (voetbal, hockey) en freerunnen. Volgens de experts kunnen de leerlingen met elke trend tot op zekere hoogte meekomen als zij veelzijdig lichamelijk worden opgevoed.

Belemmeringen

De huidige gymzaal belemmert het lesgeven in de huidige en toekomstige beweeg en sportcultuur. De huidige gymzaal is volgens de experts te statisch ingericht, niet multifunctioneel, het vloeroppervlak is te klein en er is te weinig materiaal om goed te kunnen differentiëren.